

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Ds R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Ds D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Dockes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meullink, Enschede; Ds H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa. U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Colnatre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES Telefoon 2424

Abonn.: f 4.— per halfj., buitenl. f 10.— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD: Hoofdartikel: Jezus Christus en de herschepping der wereld, 4. — Kerkelijk leven: Theologische Hoogeschooldag 1950. — Studenten. — Theologische Hoogeschool. — Aan de lezers. — Het vrede-rooken. Pukwana en Ingoe. —

Proces-kosten studentencorps. — Op en om 't kerkplein: Alle verandering is géén verbetering. Hommie! — Boekbespreking: „Bijbelche Encyclopaedie“. — Kerknieuws.

Jezus Christus en de herschepping der wereld (IV)

HOOFDARTIKEL

Het zou mij niet verwonderen, als U dat, wat tot dusver over Jezus Christus en de herschepping der wereld werd gezegd, min of meer abstract vond. Ge zult er U misschien nog weinig met Uw hart en leven in betrokken voelen. Als U nu een opmerking in dien geest zoudt willen maken, wil ik U onmiddellijk toeven, dat wat tot nu toe werd gezegd, inderdaad nadere concretisering behoeft. Een concretisering, welke de Schrift ons ook in milden overvloed schenkt.

We komen nu als vanzelf waar we wezen moeten als we ons de vraag stellen: hoe, waar, met welke middelen volbracht en volbrengt Jezus Christus zijn herscheppingsarbeid?

Om een antwoord op deze vraag te vinden, behoeven we maar één ding te doen. We moeten alleen maar nagaan wat onze Heiland gedurende zijn verblijf op aarde deed en wat Hij aan zijn discipelen opdroeg als hun taak voor den ganschen tijd na zijn hemelvaart. Voor wie dat doet, is het onmiddellijk duidelijk, dat Christus zich vóór alles richt tot en worstelt om de menschen. Hij is gezonden tot de verloren schapen van het huis Israël⁴³. Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was⁴⁴. Hij zal zijn volk zalig maken van hunne zonden⁴⁵. Het is Hem er om te doen een kudde te vergaderen, waarvan Hij de Herder is en die zijn stem hoort⁴⁶. We kunnen het ook zóó zeggen: Christus is gekomen om zich een kerk te vergaderen, die te bewaren en successief te leiden naar de heerlijkheid. Reeds tijdens zijn omwandeling op aarde is Hij daarmee met alle kracht bezig. Hij vergadert, wanneer „het Zijne“, het volk Israël, de oudtestamentische gemeente, Hem niet aanneemt, een nieuwe „ekklesia“⁴⁷. En Hij sleept daartoe allen, die de Vader Hem geeft, naar zich toe⁴⁸. Zijn apostelen — ik spreek nu alleen over de nieuwtestamentische bedeeeling — zijn van die gemeente het fundament. Christus zelf verordent de prediking, waardoor zijn gemeente zal worden bijeenvergaderd; de sacramenten, waardoor de zijnen met Hem en aan elkaar verbonden en van de wereld afgescheiden worden en de tucht om zijn kerk, die zijn lichaam is, heilig te houden. En Christus' alomvattende opdracht aan zijn apostelen en aan alle predikers is het maken van alle volken tot Christus' discipelen, door hen te leeren onderhouden wat Christus gebood en hen te doopen in den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes⁴⁹. Ja, om deze gemeente was het Christus te doen. Want die gemeente is de nieuwe menscheid, welke eenmaal de nieuwe aarde bevolken zal. Zij is als zoodanig de kern, het middelpunt, het concentratiepunt van de nieuwe wereld, den

nieuwen kosmos, die eenmaal, dank zij Christus' herscheppenden arbeid, voor Gods aangezicht schitteren zal. De herschepping, welke in Christus principieel werd verwerkelijkt, de herschepping welke principieel realiteit werd in zijn ontvangenis en opstanding, breidt zich uit en breekt door, of liever, wordt door Christus voortgezet en uitgewerkt in zijn kerk, zijn lichaam. Om Herschepper, Hoofdsom, Koning van Gods nieuwen kosmos te kunnen worden, vergadert Christus zich in de eerste plaats een gemeente. Om Herschepper, Hoofdsom, Koning van Gods nieuwen kosmos te kunnen worden, moest de Christus eerst Hoofd en Koning der Kerk zijn en blijven. God heeft den Christus als Gezaghebber, Beschermers en Verzorger van alle dingen aan zijn gemeente gegeven, waarvan Hij het Hoofd en die zelf zijn lichaam is, de vervulling van Hem, Die van Zich uit alles in alle opzichten vervult⁵⁰. Kortom: Christus is het Hoofd der Christelijke kerk, door Wien de Vader alle dingen regeert en herschept⁵¹.

Ook wanneer we het herscheppingswerk van Christus nóg gedetailleerder, nóg meer in bijzonderheden willen zien, is het noodig vóór alles op Christus' kerk te blijven letten. We weten het: evenals de schepping is ook de herschepping een werk, dat tot stand gebracht wordt door het woord! Jezus Christus spreekt dag in dag uit door Zijn Geest, Die daarbij gebruik maakt van de Schrift, zijn machtig, verlossend, vernieuwend woord. Met dat woord dringt de Heilige Geest onoverwinnelijk het hart van de menschen binnen. Met dat woord opent Hij het. En als de Geest met zijn woord in het hart is binnengedrongen, wordt het gereinigd en vernieuwd. De wedergeboorte van den mensch neemt dan een aanyang. Het nieuwe leven uit het woord en naar het woord begint. Dat wil zeggen: de herschepping is in principe een feit geworden. Zeker, dat nieuwe leven, dat herschapen worden, is en blijft volkomen afhankelijk van het woord des Geestes, precies zooals het licht in mijn kamer afhankelijk is van de zon. Wat als nieuw leven openbaar wordt is daarom uitsluitend en geheel „vrucht des Geestes“⁵². Als de Geest met zijn woord zich terugtrok, zou van het nieuwe leven in het hart van den mensch niets meer overblijven, evenmin als het licht in mijn kamer blijft als de zon ondergaat. Alle roem is uitgesloten! Maar dat alles neemt niet weg, dat de Heilige Geest

door zijn woord een waarachtige vernieuwing tot stand brengt, een „nova creatio“⁵³, een herschepping. Een herschepping, die zich moet en zal doorzetten en uitwerken naar Gods wil en door zijn kracht in alle levensopenbaring en dus ook in allen levenskring.

Welnu het woord, waardoor de Heilige Geest de harten wederbaart, is aan de kerk toebetrouwd. De kerk is pijler en fundament der waarheid⁵⁴. Zij komt, als instrument des Geestes, als draagster van het woord, dat mij wederbaart naar mij toe. Door haar dienst word ik wederom geboren, herschapen. Daarom is de kerk de moeder der geloovigen!

We zullen de dingen die God samengevoegd heeft niet scheiden, houdt Calvijn ons nog steeds voor, en daarom zullen we moeten vasthouden, dat voor hen, „voor wie God een Vader is, de kerk ook een moeder zij“⁵⁵. Er is geen andere ingang tot het leven — zoo verzekert hij — dan deze, dat de kerk (en Calvijn spreekt hier uitdrukkelijk van de zichtbare kerk) ons „in haar schoot ontvangt, baart, ons voedt, haar borsten, en eindelijk onder haar hoede en leiding neemt, totdat wij, na het sterfelijke vleesch afgelegd te hebben, gelijk zullen zijn aan de engelen“⁵⁶. De vergeving der zonden is „zoozeer het eigendom der kerk, dat wij haar niet anders genieten, dan wanneer wij in haar gemeenschap blijven“⁵⁷. En zooals ik door den dienst der kerk, door het woord, dat haar is toebetrouwd en dat zij bedient, wedergeboren word, zoo ben ik ook voor mijn blijvenden band aan het woord des HEEREN geheel en al van de kerk afhankelijk. „Ik kan mijn band aan het Woord van God niet één oogenblik losdenken van de kerk..... Buiten haar kan ik dat woord niet kennen, want het bestaat buiten haar niet“. En ook bij mijn werken met en uit het woord ben ik ten volle van de kerk afhankelijk. Ik kan dat, „wil ik het verband tusschen kerk en Woord niet loochenen, nooit buiten de kerk om. Ik kan met het Woord Gods alleen wat doen, doordat de kerk het mij in handen gaf. Ik bezit het zelf niet, de kerk draagt het. Als ik dan ook bezig ben met dat Woord te arbeiden, zal ik mij bewust moeten zijn, dat ik dat doe, omdat zij in den Naam van Jezus Christus mijn opdrachtgeefster is“⁵⁸.

Terwijl dus de herschepping der wereld begint met en zich principieel realiseert in de vergadering der kerk, wordt deze onmiddellijk daarna ook weer aan die herschepping dienstbaar gesteld. In de eerste plaats doordat door den dienst der kerk de wedergeboorte plaats vindt. Maar ook nog op andere wijze. De kerk heeft immers tot taak het woord te bedienen, waardoor de geloovigen, de aanvankelijk herschapenen gevoed worden ten eeuwigen leven. In en door de kerk, door haar woord en sacrament worden ze gesterkt voor hun taak en strijd in deze wereld. Bovendien worden ze door de prediking gewapend tegen het raffinement van den Booze. Rusteloos moet de kerk worstelen in haar prediking om de leugenwebben te verscheuren waarin de Booze Gods kinderen

⁵³ De Dordtsche leerregels noemen de wedergeboorte ook „nova creatio“, nieuwe schepping, herschepping (III/IV, 12).

⁵⁴ 1 Tim. 3:15. De kerk „draagt de waarheid, gelijk een zuil of pilaar het dak draagt van een gebouw..... en gelijk het fundament een geheel gebouw draagt. Het laatste is dus meer omvattend dan het eerste; de kerk des Heeren is een pilaar, ja wat meer is, een fundament. Het gedragene is de waarheid, synoniem met het Evangelie der genade“. Kommentaar Bouma, p. 145/6.

⁵⁵ Institutie, IV, 1, 1.

⁵⁶ Institutie, IV, 1, 4.

⁵⁷ Institutie, IV, 1, 22.

⁵⁸ S. G. de Groot, Christus en de wereld, p. 40—42.

⁴³ Matth. 15:24.

⁴⁴ Luc. 19:10.

⁴⁵ Matth. 1:21.

⁴⁶ Joh. 10:1—16.

⁴⁷ Zie hierover vooral: Karl Ludwig Schmidt, Die Kirche des Urchristentums, Tübingen 1932.

⁴⁸ Joh. 12:32. Dit vers luidt: En Ik, zoo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn (in kruisiging en daarna door de hemelvaart) zal hen allen tot Mij sleepen.

⁴⁹ Matth. 28:19.

⁵⁰ Ef. 1:23.

⁵¹ Heideb. Cat., Vr. 80. Kuyper schreef eenmaal (E Voto, II, p. 34/5): „Alle werkingen van God Drieëinig, en bij het instorten van gaven en bij de leiding en de sturing van het leven der kerk en der volken, (gaat) alleen door den Middelaar (uit)“.

⁵² Gal. 5:22. Men lette op de tegenstelling met wat in vs 19 wordt genoemd. In dat vers wordt gesproken van WERKEN van het vleesch. De zonden zijn de eigen werken van den mensch. Maar alle goede werken zijn VRUCHTEN des GEESTES. Daar is „niets van den mensch bij“.

ren verstikken wil. Niet minder moet de kerk in al haar arbeid bezig zijn om het licht des woords op te heffen, zoodat het schijnt over wereld en leven en Gods volk de wegen en paden des Heeren ontdekt en gaat betreden. Het is zeker niet de geringste roeping der kerk haar kinderen rusteloos op te stuwen tot gehoorzaamheid-des-geloofs aan den wil des Heeren! Kortom: in en door de kerk, door het woord en de sacramenten die zij bedient, zendt God krachten van bekeering en heiligmaking in de zijnen. Als de kerk trouw is vervult zij haar alomvattende roeping óók in de volmaking der heiligen met het oog op de vervulling van alle ambt en dienst in kerk en wereld²⁰⁾.

C. V.

²⁰⁾ Ef. 1:11. Paulus zegt hier, dat het de roeping der herders — en — leeraars is, want Christus heeft ze daartoe aan Zijn gemeente gegeven, bezig te zijn aan de volmaking der heiligen, een volmaking, die hen er toe zal brengen het „werk van bediening“, het werk ten nutte van een ander, naar Gods wil te volbrengen. Met dat „werk van bediening“ wordt „niet op een speciaal ambt gezien, maar gesproken van aller geloovigen ambt of dienst. Elk uitverkorene en geloovige heeft zijne dienstdaak, de een deze, een ander die“. Greijdanus Korte Verklaring, p. 90/91.

KERKELIJK LEVEN

Theologische Hoogeschool-dag 1950

Even een laatste mededeeling voor den Theologische Hoogeschool-dag 1950. Helaas bleek Ds E. Th. van de Bovenkerk voor te gaan in den Dienst des Woords (Bidsbond) op Dinsdag 26 September.

De Raad van de Gereformeerde Kerk van Kampen heeft nu uitgenodigd Ds J. van Dijk, Geref. predikant te Schildwolde. Ds van Dijk heeft deze uitnodiging aangevaard. De Dienst des Woords zal, zoo de HEERE wil, aanvangen des avonds half acht in de Nieuwe Kerk.

Allereerst verzoeken wij dringend aan alle schooldag-bezoekers(sters) die samenkomsten te willen bezoeken, waarvoor men kaarten heeft ontvangen.

Het is gebiedend noodzakelijk, dat U allen aan dit verzoek gehoor geeft, anders wordt het een wanorde.

Dat moet tot iedereen prijs voorkomen worden.

De broeders en zusters, die van het Noorden en Oosten des lands komen per autobus, worden verzocht met de bus via de IJsselbrug, langs de IJsseldijk, Koornmarktpoort, Bovenkerk, Schoolstraat, rechtsaf Burgwal te rijden en op den Burgwal uit te stappen.

De broeders en zusters, die van het Zuiden en Westen des lands komen per autobus, rijden langs de Apeldoornsestraat, 1e Ebbingestraat, 2e Ebbingestraat. De eerste autobus, die dus uit die richting komt stopt bij de Nieuwe Kerk. De andere bussen, die dan volgen, sluiten zich daarbij aan.

De luxe wagens worden geparkeerd op de Nieuwe Markt in het centrum van de stad.

De verkeerspolitie zal nadere aanwijzingen geven.

Er zijn in alle kerkgebouwen z.g. doovenbanken. Wilt U dus allen aan „doove“ broeders en zusters gelegenheid geven van die plaatsen gebruik te maken en niet als „goed hoorende“ een „dooven-plaats“ bezetten, alleen om een goed plaatsje te hebben?

In de Nieuwe Kerk zullen enkele plaatsen worden gereserveerd voor invalide broeders en zusters. Het zijn maar enkele plaatsen, dus alleen voor hen, die inderdaad „invalide“ zijn.

Wilt U daar goed rekening mee houden, en niet als vorig jaar door misverstand is geschied, als goed gezond mensch op die plaatsen gaan zitten? Wij zullen allen gaarne met onze invalide broeders en zusters rekening houden.

Door den grooten toeloop van Schooldagbezoekers(sters) kunnen wij U niet allemaal een zitplaats garanderen (tenzij in de Bovenkerk, waar extra stoelen worden geplaatst).

Er zullen dus — tenzij men de Bovenkerk alsnog kiest — in enkele gebouwen een aantal broeders en zusters moeten staan. Wordt daar nu niet boos om: de commissie ter voorbereiding heeft uren zitten piekeren over de vraag: hoe zorgen wij het best voor al die bezoekers? Wij doen ons best om iedereen ter wille te zijn; dus als U eens een poosje moet staan, hebt dit ter wille van de goede zaak er voor over.

De samenkomsten in de Nieuwe Kerk beginnen PRECIES 10 uur en 1.30 uur, in alle andere gebouwen PRECIES 10 uur en 2 uur.

Hier volgt het volledig agendum voor Woensdag 27 September:

Nieuwe Kerk: Leiding Ds G. Visé, Kampen. Sprekers: 8 uur: Prof. Dr H. J. Jager, „Met blijdschap — en met vreeze en beving“. Ds D. van Dijk, „Niet praten, maar preeken“. 10 uur: Prof. Dr H. Jager, Ds D. van Dijk, 1.30 uur: Prof. Dr K. Schilder, ? Ds H. Vogel, „Wij gelooven en belijden“. 3.30 uur: Prof. Dr K. Schilder, Ds H. Vogel.

Broederkerk: Leiding Ds H. Knoop, Rotterdam. Sprekers: 10 uur: Prof. C. Veenhof ? Ds H. Bouma, „De Vreeze des Heeren“. 2 uur: Prof. P. Diddens „Kerkbank en Katheder“. Ds F. de Vries, „Vóór een eeuw“.

Bovenkerk: Leiding Ds C. Vonk, Schiedam. Sprekers: 10 uur: Prof. B. Holwerda, „De steenen spreken“. Ds P. K. Keizer, „En tot zichzelf gekomen zijnde.....“. 2 uur: Ds D. Zemel, „Adelaar of Kandelaaar“. Ds D. van Dijk.

Burgwal 20: Leiding Ds J. van Bruggen te Assen. Sprekers: 10 uur: Prof. P. Diddens, Ds F. de Vries, 2 uur: Prof. B. Holwerda, Ds P. K. Keizer.

Stads Geheerzaal: Leiding: Ds A. v. d. Ziel, Groningen. Sprekers: 10 uur: Ds H. Vogel, Ds D. Zemel, 2 uur: Prof. C. Veenhof, Ds H. Bouma.

Bij aankomst in Kampen zult U een Agenda voor dezen Schooldag ontvangen. Op de achterzijde vindt U dan de adressen van Hotels en Café's waar U een kop koffie

kunt gebruiken. Voorts is er bij vele broeders en zusters gelegenheid om een kopje koffie te gebruiken.

De HEERE geve ons allen een rijk gezegenden Theologische-Hoogeschool-dag 1950.

Wij wenschen U een goede reis en behouden aankomst in Kampen.

J. B.

Studenten

Alle heeren studenten worden Dinsdag 26 September, des avonds 6 uur, in het gebouw van de Theologische Hoogeschool verwacht.

Theologische Hoogeschool

Het College van Hoogleraren maakt bekend:

1e. Dat zij, die voor het eerst als student aan de Theologische Hoogeschool wenschen te worden ingeschreven op Vrijdag 29 September a.s., des morgens om 10 uur, in het gebouw van de Theologische Hoogeschool, Broederweg 15, worden verwacht. Overgelegd moeten worden:

a. bul staatsexamen of eindexamen gymnasium of lyceum;

b. getuigschrift van den kerkeraad.

2e. Dat des middags van dienzelfden dag, om 2.30 uur, gelegenheid zal gegeven worden ter inschrijving van nieuwe studenten en recensie van hen, die reeds eerder als student aan de Theologische Hoogeschool waren ingeschreven.

Voor inschrijving en recensie wordt vereischt het overleggen van de kwitantie collegegeld, eerste helft cursus 1950/1951.

3e. Dat des avonds om 8 uur de lessen zullen worden geopend door den pro-rector Prof. B. Holwerda.

4e. Heeren studenten worden eraan herinnerd, dat een recensie ná 29 September slechts mogelijk is na betaling van een bedrag van f 10.—.

Namens het college voornoemd,

B. HOLWERDA, h.t. secretaris.

Aan de lezers

Wegens plaatsgebrek kon het eerste, inmiddels door Prof. Schilder toegezonden, artikel van de door hem verleden week aangekondigde reeks inzake de leer-uitspraken der Prot. Ref. Churches in Amerika, helaas niet geplaatst worden.

Ons volgend nummer zal een verslag geven van den Schooldag, die D.V. a.s. Woensdag gehouden wordt. Daardoor is het misschien mogelijk, dat het blad op sommige adressen iets later bezorgd wordt. Daar staat echter tegenover, dat U nu geen anderhalve week behoeft te wachten op het Schooldag-verslag, zooals de vorige jaren het geval was.

In verband met dit Schooldagnummer geven wij U nu reeds den inhoud en 't trefwoordenregister van den afgelopen jaargang. Zij, die „De Reformatie“ bewaren, gelieven dit volgende week achter het Schooldagnummer te leggen.

UITGEVERS.

* Het vrederooken.

Pukwana en Jagoe

„The Song of Hiawatha is door geheel de Engelsch sprekende wereld, en nog wijder, bekend als het Meesterwerk van Henry Wadsworth Longfellow, den grootsten der Noord-Amerikaansche Dichters“, aldus schrijft Guido Gezelle, in zijn inleiding op de door hem gegeven vlaamsche bewerking, onder den titel: „Hiawatha's Lied“. Hiawatha was het ideaalbeeld der Indianen. Indianen zijn Roodhuiden. Anders dan wij in veel opzichten. Vaak door ons bevochten. Maar, zoo waarschuwt Gezelle, in zijn Binnenleidinge, maar: „De Roodhuiden zijn menschen, gelijk wij. Edele gevoelens wonen in hunne herten, sparken der waarheid verlichten hunnen geest“. En hij voegt er aan toe: „Eer ze gansch te niete gedreven worden (namelijk als Indianen van eigen afgepaald gebied) luistert naar hun doen en naar hun zeggen“. Waarna het eerste lied tot opschrift neemt: „Het Vrederooken“. Indianen rooken de vredespijp. Vrede is pias. Dat lijkt op Paais. De Paaispijp is de Vredespijp, zullen we maar zeggen.

Ds G. Toornvliet zegt ook: rookt de Paaispijp.

Dies bespreekt hij het boek van ds H. J. Schilder: „Op de grens van Kerk en Secte“. Met al die letterlijke afdrucken van de synodale stukken uit den jare 1944, toen men de paaispijp beschermde door de scheurmakers, die de paaispijp aan scherven wilden slaan, henen uit te drijven. Zóó zegt hij het tenminste.

Ds Toornvliet roept in eenen klarenstoot, ter opening zijns paais-pijps-paai-artikels:

De ontstellende geest van dit boek.

Hoort, hoe Gezelle zingt van den Goeden Genius:

..... ontrent de rotsen
stond hij rechte en riep de volkeren,
al de oorijen¹⁾ der menschen te hemwaard.
.....
rookte het calumet²⁾ des vreden,
als een teeken tallen volkeren.

¹⁾ „Oorijen“: geslachten.

²⁾ Calumet: pijptaf, rookriet, vredespijp.

Ds Toornvliet schrijft na dezen klaren klarenstoot:

De tweede druk van het boek van Ds H. J. Schilder is verschenen. Het is voor ons een grote teleurstelling. Immers, dit boek wil een „witboek“ zijn, dat de objectieve stukken en feiten van het geval „cand. Schilder“ geeft; verder is het wel genoemd het monument der vrijmaking.

Destijds hebben wij onze teleurstelling over dit boek uitgesproken omdat het vol staat met allerlei persoonlijke uitvalen en woorden van maad jegens onze kerken en verschillende personen. Een aparte bijlage werd gewijd aan ons blad onder de veelzeggende titel „de misleidende kerk (Ds Toornvliet).“

Dat al deze dingen ongewijzigd herdrukt zijn achten wij des te ernstiger. Het is zielkundig te begrijpen dat in de vaart van de strijd dergelijke dingen neergepend worden. Maar nu de kruidstamp wat opgetrokken is en Ds Schilder geruime tijd ontving om de eerste druk te confronteren met de eisen van het Evangelie van Jezus Christus, en hij alles in koelen bloede laat herdrukken, nu is zijn verantwoordelijkheid des te groter.

En Gezelle zingt:

In het dal van Tawasendha³⁾,
in het dellingvol Wyoming,
inder 't schauwijk Tuscaloosa,
langs de hooge Rotagebergen,
verre in 't waterdiepe Noorden,
zag een ieder volk het teeken
van dien hoogen rookboom opstaan,
de Pukwana van de Paaispijp.

Pukwana is Rook, zegt Gezelle.

Van den Vrede?

Ja, maar ook van den Oorlog, zegt Gezelle. Oppassen dus. Gezelle weet van „vredes-offensieven“, met een rook-pijp.

Ds Toornvliet herneemt zijn pen:

Het spijt ons niet in de eerste plaats voor ons zelf. Wij hebben dit grote verweer: wie zijt gij, o mens, dat gij zó oordeelt over kerken en broeders. Die ons oordeelt is God in het aangezicht van Jezus Christus. Maar voor de vrijgemaakte kerken zelf is dit „witboek“ een grauwig ding, dat spreekt van verval.

Welaan, Gezelle zingt:

En de Leeraars van de volkeren
zeiden: Ziet ge 't, 't is Pukwana!
Bij 't aanschouwen van dit teeken
dat daar zwijkt of waar 't een bandroe⁴⁾,
dat daar zwaait alzo 'k mijn hand zwaai,
roep en dagvaart al de volkeren
Gitschi Manito⁵⁾, zoo machtig,
't kamp- en 't krijgsvolk, al te hemwaard!
Beken, land en weide dwerschend
kwam al 't weerbaar volk te zamen
.....
't weer- en 't wijgvolk⁶⁾, al te zamen
op het teeken van de Paaispijp.

Ds Toornvliet drijft zijn stift:

Dit boek is ook gevaarlijk. Neen, niet dat het onze kerken nog afbreuk zou kunnen doen. Onze kerken hebben het geval „cand. Schilder“ opnieuw behandeld en zijn bereid opnieuw met hem samen te spreken.

Dat hij niet wil kunnen wij niet helpen. Maar het is dáárom gevaarlijk, dat men een dergelijke laster infecteert. Jonge mensen menen — als ze dit lezen — dat het tot de stijl van de kerk van Jezus Christus behoort. Zo grijpt de zonde om zich heen als de kringel in het water, opgeroepen door de plonsende steen. Het beste is het boek ver weg te stoppen, buiten het bereik der opgroeiende kinderen.

Niettemin, Gezelle zingt:

En zij stonden daar te wapen
op den driesch, met al de verwen
bont gepint die 't najaar navoert
op 't ontluiken van den dagnaart,
grimmig op malkaar te gloeren;
hunne wezens keken kamplust,
hunne herten voelden wraakgier,
oude en onverzopen veeten,
ouden, afgedeelde bloedhaat.

Dit was dan, nadat zij Pukwana van de Paaispijp hadden gezien. Want Pukwana is rook. Vredes- dan wel oorlogssmook.

Ds Toornvliet laat zich neder:

Dat wij dit niet in een soort overgevoeligheid schrijven, maar dat ook anderen, die geheel onbevooroordeeld tegenover de Vrijgemaakte broeders staan, dit opmerken, blijkt duidelijk uit een recensie van Prof. van der Schuit (Chr. Geref.) in „De Wekker“. Deze heeft gewezen op de overmoed van de schrijver en zegt: „Toch acht ik dit boek van grote betekenis. Niet alleen om de strijd, die hier wordt beschreven, maar ook om de geest te proeven, die hier wordt gevonden“. Als de vrijgemaakte broeders en zusters ons dan niet willen geloven, laten ze dan luisteren naar dit woord van Prof. v. d. Schuit.

³⁾ Albany County: Nieuw-York.

⁴⁾ Wilgenroede, dienende om stroodak te binden.

⁵⁾ de goede genius.

⁶⁾ Wijg = strijd, veldslag.

Dies Gezel

Gitschi
hij de
keek
want
en aa
maar
En hi
om hi
onder
om hi
...
„Kind
luiste
...
hoe e
waar
Ik be
wers
wers

wers

wilt
al 't
mint
mint

Ds Toorn
inkt:

Ds S
krijgen
Dat wij
man als
duiden.
koe" vi
zegt en

Aanmerk

Was
al d
was
breed
en t
plukt
pint
rook
en v

Ds Toorn

Als i
dogmat
ons ge
vatting
opvatti
omdat
weg n
opgeru

Gezelle

Vlu
mal
reis

en
plot
Hel
zon
uit

Dul
roo
daa

Schikt i
predika
klaar o
fundeer

Hoe
de Sch
te dri
ven w
ons on
als wi
lerde
schree
over i
2:13)

Wij
Hie
sta op
u ver
zie be
Schic
rechts
Hie

Maar C

7) W
8) B
9) S